

П. Яроцький* (м. Київ)

УДК 21.41.31

ХАРИЗМАТИЧНИЙ РУХ В КАТОЛИЦЬКІЙ ЦЕРКВІ: СПРЯМОВАНІСТЬ І НАСЛІДКИ „ХАРИЗМАТИЧНОЇ ОНОВИ”, ПРИВНЕСЕНОЇ В УГКЦ

„Історія з угрупованням Догнала триває вже близько десяти років. Вони є прихильниками харизматичного підходу і твердять, що Господь-Бог спілкується з ними в особливий спосіб, що вони мають особливе об’явлення від Бога і на підставі цього вважають спроможними наставляти своїх наставників. Їх провина насамперед в тому, що вони не визнають чинної влади і творять конфронтаційні ситуації через поширення різних наклепів на керівництво і членів Церкви. Популярність групи Догнала серед кількох сот їхніх прихильників можна пояснити тим, що вони вміють промовляти до людей” (із коментаря отця Бориса Гудзяка, ректора Українського католицького університету, до статті „Греко-католицька боротьба”, опублікованої в газеті „Галицький кореспондент”, м. Івано-Франківськ).

„Лавина відгуків про працю отців василіан із Підгірців (ОВЗП) наростає від початку 2004 року. Десятки публікації як у церковних, так і у світських виданнях свідчать: учасники реколекцій, що їх проводили ОвзП, прагнуть поділитися здобутим досвідом з іншими. Ось деякі назви цих публікацій: „На нас зійшов Святий Дух”, „Тут стають новими і кращими” („Нова зоря”), „Духовна фортеця у Підгірцях” („Арка”), „Свята благодать поруч” („Господар землі”), „Пізнай себе” („За вільну Україну) тощо. Учасниками реколекцій стали за два роки понад двадцять тисяч осіб із різних міст і сіл Західної України, серед них групи медиків, педагогів, військових, науковців. З ініціативи реколектантів почали діяти близько ста п’ятидесяти груп „Моливної сторожі” (у кожній по 24 особи). Відомі десятки свідчень про сцілення та навернення. До таких зрушень в Церкві причетні лише п’ятеро отців і два брати-василіани з Підгорецького монастиря; серед них - чотири українці, один словак, двоє чехів” („Між визнанням і поневірванням – один крок і ціла вічність. Справа отців-василіан ліквідованої Чеської делегантури

* Яроцький П.Л. – доктор філософських наук, професор, провідний науковий співробітник Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України.

ЧСВВ”, аналітичний матеріал Петра Дідули, редактора часописа „Патріархат”).

Зробивши такий вступ, ми не маємо на меті протиставити ці дві рефлексії як суперечливі. Йдеться, очевидно, про феномен, який не можна оцінювати однозначно, в чорно-білому зображенні. Він потребує глибинного, комплексного, багатомірного дослідження, об’єктивного оцінювання. Потрібно йти від витоків харизматичного поживлення, плодом якого в 60-х роках минулого століття було заснування в Католицькій Церкві перших груп „Харизматичного Оновлення”, простежити еволюцію і можливу деформацію в практичному розвитку цього руху у світі та зокрема в католицьких Церквах (латинській та греко-католицькій) в Україні.

1. Особливості харизматичного руху в католицизмі. Відоме з апостольських часів харизматичне поживлення з’явилося на початку ХХст. одночасно в різних кутках земної кулі (Вірменія, Індія, США та інших країнах) незалежно одне від одного. Перше документально підтверджене свідчення про „хрещення в Святому Дусі” походить з методистської Біблійної школи пастора Чарльза Пархема в штаті Канзас (США), датоване першим днем нового 1901 року. Однак класичний п’ятидесятницький рух започаткував інший методистський проповідник, чорношкірий пастор М.Сеймур. Він доводив, що існує два хрещення: „водою” (на відпущення гріхів) і „в Дусі”, яке обов’язково супроводжуються „даром мов” та іншими харизмами (дарами) особливість яких описав апостол Павло (див.: І кор. 12:1-11).

Досвід „хрещення в Святому Дусі” неодноразово піддавався критиці, як з боку світських науковців, так і з боку богословів, в тому числі й католицьких., особливо після створення п’ятидесятницьких церков (до цього часу цей феномен неоднозначно пояснюється в сучасному протестантизмі, зокрема в баптизмі, адвентизмі, які не сприймають досвіду п’ятидесятницького „хрещення духом”).

Католицька Церква, спостерігаючи харизматичне поживлення в протестантських церквах, все ж не могла до цього феномену ставитися байдуже. Першим досвідченням „випливу Святого Духу” були події березня 1967 року, в яких брали участь студенти і наукові співробітники одного з американських католицьких університетів. З того часу „харизматичне відновлення” за короткий час охопило всі континенти. Ті, що отримували „хрещення у Святому Дусі”, у більшості своїй залишалися в Католицькій Церкві (хоча фіксується немало випадків, наприклад, в Польщі, коли не лише окремі особи, а й цілі групи так званих харизматиків з Католицької Церкви емігрують з тих чи інших причин у класичні п’ятидесятницькі церкви або ж зовсім залишають харизматичну практику).

„Відновлення у Святому Дусі” в Католицькій Церкві, відоме також як „Католицьке харизматичне Відновлення”, не є одноманітним рухом у світовому масштабі. На відміну від більшості рухів, католицьке „Відновлення” не має одного засновника або групи засновників, не має також списку членів. Це – дуже різноманітні об’єднання осіб і груп, які здійснюють різні види діяльності, часто

незалежно одна від одної на різних етапах розвитку і з різними акцентами. Часто цих осіб характеризує аномальна експресивно-емоційна чутливість, підвищена вразливість і навіть неадекватна поведінка в повсякденному житті.

Харизматичний рух спирається на постулати, що християни – „так, як у первісній церкві” – обдаровані харизматами, які служать будівництву церковної спільноти. „Відродження у Святому Дусі” згромаджує багато світських людей різного віку і з різних середовищ, які завдяки ньому знаходять своє місце в Церкві і в суспільстві. Ці люди створюють *молитовні* групи від кількох осіб до кількох сотень. Молитовні групи щотижня збираються на 2-3-годинні молитовні зустрічі, головним елементом яких є голосна, емоційна, спонтанна молитва, суть якої полягає у заклику до Святого Духа, щоб він „вів зустріч”. Такі заклики (у перемішку зі слуханням Божого Слова, особистими свідченнями про дії Бога в житті окремих учасників зустрічі) багаторазово повторюються і відповідно створюють харизматичну атмосферу. На молитовних зустрічах „відкриваються харизмати”. Найчастіше молитовні групи провадять спільно душпастир і група світських аніматорів начолі з лідером. Ці зустрічі, як правило, відбуваються при парафії.

Харизмати (від грецького *charisma* – дар благодаті) вважаються „надприродними дарами Святого Духа”. До них відносяться і так звані епіфанійні, тобто надзвичайні дари:

- *дар мов*, який часто з’являється в одночасній молитві всіх учасників. Виражається цей дар у беззмістовній словесній експресії, що виходить з уст учасників зустрічі, хоча трапляються випадки молитви мовами у „філологічному” сенсі, коли вимовляються слова, які існують у звичайному мовленні цих осіб;
- *дар тлумачення мов* тісно пов’язаний з даром мов і полягає в розумінні змісту щойно почутого під час отримання дару мовлення;
- *дар пророцтва* виражається не лише в здібності передбачати майбутнє, оскільки він в основному стосується промовляння від імені Бога з метою заохочення або нагадування, адресованного учасникам зустрічі;
- *дар духовного розпізнання* дозволяє, як вважають учасники і аніматори харизматичного дійства, „визначити дійсність харизмів і адекватне їх отримання і розуміння в процесі „духовних поривів” учасників зустрічі;
- *дар зміцнення* реалізується в процесі духовного, психічного і фізичного оздоровлення людини, яка просить про це Бога. Цей дар має особливе значення для багатьох осіб, які входять в молитовні групи.

„Хрещення Святим Духом” відбувається, за звичай, під час молитви всієї спільноти з покладанням рук на людину, яка просить про це. Часто такій молитві передує кількатижневий семінар „Життя в Дусі” (він також називається „євангелізаційними реколекціями Відродження”). Його особливістю є щоденні, самостійні роздуми над Божим Словом, слухання під час конференцій, а також обмін своїми досвідченнями молитви в малих групах. Семінар „Життя в Дусі” – основна форма євангелізації, яку пропонує рух „Відродження в Святому Дусі”.

Важливу організаційну, практичну роль у входженні в харизматичну атмосферу і харизматичне дійство з отриманням дарів відправляють так звані типові зустрічі, які мають кілька характерних елементів:

- *спонтанність молитви* найбільш типова для харизматичних груп. Учасники стоять або сидять колом і моляться, одночасно або по черзі промовляючи слова прославлення, подяки і прохання. Все це межується з піснями і так званою молитвою мовами, яка практикується у прославленні Бога голосом, як дитина, яка ще не навчилася говорити, а тільки може вимовляти звуки. Найважливішим елементом молитви є кількоразове читання зі Святого Письма підготовленого уривку. Після кількох хвилин тиші настає так зване „відлуння Слова”: зібрані відповідають на прочитаний текст, розповідаючи, як це Слово торкається їхнього життя;
- *групи діяння* формуються з членів харизматичної спільноти, поділених на менші групи, учасники яких діляться досвідченнями з власного життя. Під час цих зустрічей не проводиться дискусій, ніхто не навчає інших і не коментує розповідей. Головне на цих зустрічах – слухати;
- *заступницька молитва* відбувається за проханням окремої особи, кількох осіб або всієї групи про вирішення особистої життєвої проблеми або колізій, пов'язаних зі сприйняттям харизматичного дійства і входженням в харизматичне відродження. Проводиться заступницька молитва з покладанням рук. Той, хто просить заступницької молитви, стає на коліна або сідає на стілець, а молитовна група покладає руки на його голову або плечі й просить Бога про вирішення цієї проблеми. Досвід показує, що цей елемент „Відродження у Святому Дусі” особливо приваблює людей, які намагаються або подолати перешкоди в процесі осягнення харизматичного стану, або сподіваються на фізичне зцілення;
- *катехеза* в процесі харизматичного дійства проголошується священником або світською особою і сконцентрована на вирішенні духовних справ, повсякденних проблем, пізнанні Святого Письма, вчення Церкви. Тематикою катехез, за винятком тих, що проголошуються в рамках семінару „Життя в Дусі” (він також називається „Євангелізаційні реколекції Відродження”) повинні оволодіти всі члени харизматичної спільноти. Проте ця тематика тісно пов'язується з практичними проблемами, які виникають в процесі входження в харизматичний простір.

Кожна зустріч груп „Відродження” може чимось відрізнятися. Інколи на таких зустрічах проводиться адорація Пресвятих Дарів у мовчанні, біблійна медитація або спеціально для харизматичної спільноти відправляється свята Меса.

Головні цілі католицького харизматичного „Відродження у Святому Дусі” полягають у наступному:

1. Заохочення до рішучого особистого, постійного і зрілого прийняття Святого Духа, його особистостей і сил. Ці дві благодаті часто приходять в досвіді, яке в різних частинах світу називається „хрещенням у Святому Дусі”, інколи –

„вилитом Святого Духа” або „відновленням у Святому Дусі”. Найчастіше це розуміється як особисте прийняття благодаті християнської ініціативи і зміцнення у християнському служінні церкві й суспільству.

2. Сприяння прийняттю і практичному застосуванню духовних дарів (харизматів) не тільки в особистому „харизматичному відновленні”, але й в усій Церкві. Ці дари, їх правильне розуміння і застосування в гармонії з іншими елементами життя Церкви виявляються серед світських мирян, ченців і духовенства як джерело і стимул на шляху до святості і виконання особливих місій.

3. Сприяння силою Святого Духа справі „євангелізації як самої Церкви, так і світу”, а також євангелізації тих, хто тільки номінально є християнами, євангелізації культури і суспільних структур.

4. Піклування про постійне зростання в святості шляхом поєднання харизматів з повнотою життя Церкви. „Харизматичне відродження” повинно динамізувати активну участь в сакраментальному і літургійному житті, активізувати молитовне і духовне життя, стимулювати постійне засвоєння католицького віровчення під керівництвом Церкви, залучити харизматичних осіб до виконання душпастирських програм Церкви.

Названі цілі й ініціативи, що з них витікають, характеризують католицьке „харизматичне відновлення”, структуруючи його в молитовні групи, спільноти, об'єднання координаторів на місцевому, єпархіяльному і національному рівнях. Встановлення чіткої структури, запровадження практичного втілення програми „харизматичного відновлення” мало на меті не спустити на самоплив харизматичні дієства, протидіяти суб'єктивному використанню плодів харизматизації та деструкції в церковному житті.

Для того, щоб створити чітку систему контролю зверху, яка б дала можливість Католицькій Церкві контролювати і управляти харизматичним рухом, налагодити зв'язок, співпрацю і координацію, у 1978 році під патронатом бельгійського кардинала Леона Суенеса, призначеного папою Павлом IV радником „харизматичного відродження на міжнародному рівні”, створено Раду і Міжнародне бюро. Члени Ради обрані серед лідерів з різних частин світу, а Бюро засноване в Брюсселі і пізніше перенесене до Риму. У травні 1984 р. папа Іван Павло II призначив єпископа Павла Кордеса наступником кардинала Суенеса і своїм представником у Раді. З 1978 р. Рада затвердилася як міжнародна організація, яка, з одного боку, забезпечує зв'язок і кооперацію між структурами „Відродження” окремих країн, з другого боку, забезпечує зв'язок і співпрацю всесвітнього „Відродження” з Святим престолом. Рада і Бюро нині носять назву JCCRS – Міжнародні служби католицького Харизматичного Відродження (The International Catholic Charismatic Renewal Services). Міжнародні служби католицького харизматичного відродження (JCCRS) – це організація, завданням якої є розповсюдження досвіду харизматичного відродження в Римо-Католицькій Церкві на міжнародному рівні. Визнання ролі JCCRS в жодному випадку, як зазначається, не обмежує влади єпископа стосовно груп „Відродження”, які знаходяться на території ввіреної йому єпархії. JCCRS також не виключає можливості

безпосереднього контакту окремих членів і груп „Відродження” з Апостольським Престолом.

II. Рух „Відродження у Святому Дусі” в Україні. Поява і широке розповсюдження цього руху в Україні стало можливим лише після відродження церковних структур Римо-Католицької Церкви на початку 90-років ХХ ст. Впровадження харизматичного руху в Україні відбулося за посередництвом польських латинських священиків та богопосвячених осіб, які прибули в Україну, щоб відбудувати Католицьку Церкву після руйнації, завданої гонінням в умовах радянського атеїстичного режиму.

Перші групи католицького латинського „Відродження у Святому Дусі” створилися у таких містах як Бердичів, Вінниця, Київ, Івано-Франківськ, Красилів. Важливе значення для руху стало заснування „Школи християнського життя та євангелізації”, центр якої знаходиться у Красиліві (Хмельницька обл.), а її філії – в Дніпродзержинську (Дніпропетровська обл.), Вінниці, Києві, Івано-Франківську. Завдяки її діяльності в багатьох римо-католицьких парафіях стали виникати нові групи і спільноти „відновлених” християн-католиків.

Ідея заснування „Школи християнського життя та євангелізації” належить Петру Куркевичу, ченцю OFMСаp (брати менші капуцини), який дістав благословення на її створення від єпископа-ординарія Кам'янець-Подільської дієцезії Яна Ольшанського. Після цього почали активно діяти латинські ченці Брати менші капуцини і представники місіонерської Школи „Missio Christi” з Польщі. Школа має чотири ступені і розрахована на 4-5 років навчання, під час якого, по суті, відбувається входження в харизматичну атмосферу: зустрічі у малих групах, біблійні кола, молитовні зустрічі тощо.

Кількість бажаючих брати участь у „Школі християнського життя та євангелізації” у перші роки постійно зростала. У 1999 р. засновані два осередки цієї школи – у Дніпродзержинську та Івано-Франківську, куди мали змогу приїжджати віруючі, які були захоплені харизматичною ідеєю, зі східних та західних регіонів України. У Красиліві та інших містах, де діяли філії цієї школи, вже у 2001 році на її сесіях брали участь до трьох тисяч осіб. Для проведення сесій часто запрошувалися досвідчені харизмати із США, Канади, Словаччини, Польщі, Німеччини – лідери і засновники харизматичного руху і організованих на його постулатах харизматичних спільнот.

Проте з часом римо-католицькі єпископи і багато священиків Католицької Церкви в Україні дуже скептично, навіть часто негативно почали ставитися до діяльності харизматичних спільнот, лідери яких і члени так званих „елітних груп мирян” подекуди фіксуються як психічно невірноважені чи надто експресивно-емоційні особи, які, оволодівши „мистецтвом” харизми, дозволяють собі конфліктувати з вищими ієрархами Церкви або ведуть себе неадекватно, впадаючи в харизматичний транс.

Дещо інша ситуація склалася із проникненням ідей харизматичного оновлення до Української Греко-Католицької Церкви. Як уже зазначалося на початку, піонерами запровадження харизматичного оновлення в УГКЦ стала група

приїжджих у 2004 році із Чехії братів-василіан (ЧСВВ), головною постаттю в якій був і залишається Антонін Догнал.

17 листопада 2004 р. в Івано-Франківську відбулася нарада провідників „Онови в Святому Дусі” з теренів Києво-Галицької митрополії УГКЦ, яка звернулася з проханням до Патріарха Української Греко-Католицької Церкви кардинала Любомира Гузара „висвітлити питання про ставлення УГКЦ до Онови в Святому Дусі на Синоді єпископів Києво-Галицької митрополії”. Учасники наради повідомляли Любомира Гузара, що на території очолюваної ним митрополії вже діють молитовні групи „Онови” в Івано-Франківську, Львові, Тернополі, Дрогобичі, Золочеві, Чорткові та інших містах і селах. Але ці харизматичні спільноти, як зазначалося, „не мають офіційного статусу і належної церковної опіки, а їхні члени часто стикаються з непорозумінням деяких церковних кіл, що дуже болісно відбивається на функціонуванні цих спільнот. Через відсутність розуміння і належної церковної опіки існує небезпека втрати католицької та східної ідентичності”. Любомира Гузара переконували у тому, що „помилковим є переконання тих, що відсовує Онову на маргінес пасторальних дій, щоб її висміяти і дискредитувати, коли з’являються проблеми і відхилення, яких можна було уникнути”. Його блаженство благали задля добра Церкви батьківського благословіння на подальшу працю „Онови у Святому Дусі”, його опіки і призначення єпископським радником над цією справою когось із владик митрополії.

Серед оприлюднених документів, які стосуються „Онови у Святому Дусі”, є постанова „Установчої конференції Української греко-католицької сервісної комісії Онови у Святому Дусі”, датована також 17 листопада 2004 р., яка відбулася в Івано-Франківську. У цій постанові зазначається, що „Українську греко-католицьку сервісну комісію Онови у Святому Дусі” (УСКО) вже засновано, статут УСКО прийнято, обрані особи на посади президента, віце-президента УСКО, а також 12 членів Малої ради УСКО, голова, заступник голови, координатор, скарбник, секретар, контактна особа УСКО при ICCRS (міжнародна служба католицького харизматичного відродження). Єпископським радником для УСКО просили призначити владика Софрона Мудрого, ординарія Івано-Франківського. Згодом за дорученням Синоду УГКЦ єпископським радником для „Онови у Святому Дусі” призначено о.Дмитра Григорака, ЧСВВ, Апостольського адміністратора Бучацької єпархії УГКЦ, яка безпосередньо опікується Конгрегацією Східних Церков у Ватикані, тобто знаходиться під юрисдикцією Святого Престолу.

Проте справи з „оновленням УГКЦ у Святому Дусі” почали складатися не так, як запевняли у своєму проханні до Верховного Архієпископа Києво-Галицького Любомира Гузара учасники наради провідників „Онови у Святому Дусі”. Ініціативу у розвитку харизматичного руху захопили отці-василіани із Підгірців (ОВЗП) із угруповання Догнала. Вже 17 грудня 2004 р. учасники „Установчої конференції Української греко-католицької комісії взаємодопомоги Онови в Святому Дусі”, яка відбувалася в м. Золочеві, звернулися до учасників „Католицької Онови у Святому Дусі”, які не взяли участі в цій устатковій конференції. Їм пропонувалася „братня

рука приєднання” та участь в „Український греко-католицькій комісії взаємодопомоги Онови в Святому Дусі” для діалогу, порозуміння і співпраці.

Угрупування А.Догнала (ОВЗП), не займаючись бюрократичною справою творення різних адміністративних надбудов для оновлення УГКЦ, мали свої плани не тільки „Онови у Святому Дусі”, а й практичної реформи всієї УГКЦ, почавши від Василіанського чину (ЧСВВ) та його монастирів, греко-католицьких парафій та Синоду.

III. Спроба угруповання Догнала привнести „харизматичну онову” в УГКЦ. Про феномен ОВЗП (отців-василіан з Підгірців) необхідно сказати докладніше. З цією метою використаємо деякі матеріали, опубліковані під грифом Комісії УГКЦ у справах соціальних комунікацій в брошурі „Про тих, хто шматує Церковне тіло, або як угруповання Догнала намагається ввести в оману вірних УГКЦ, створивши секту” (Київ, 2009). Аналітично виповнений матеріал у цьому виданні належить о.доктору Мирону Бендику, ректору духовної семінарії блажен, свщмч. Северіана, . Іоакима та Віталія, ЧСВВ, ієромонахів дрогобицьких.

До групи „підгорецьких отців” належать священник Догнал Антонін (чернече ім'я - Ілля) - громадянин Чеської Республіки; священник Шпіржек Річард (чернече ім'я - Методій), громадянин Чеської Республіки; священник Роберт Обергаузер, громадянин Словацької Республіки; священник Гіток Василь (чернече ім'я - Маркіян), громадянин України. Всі вони прибули в Україну на запрошення УГКЦ у 2004 р. після ліквідації Чеської делегатури отців-василіан Греко-Католицької Церкви. Конфліктна ситуація, пов'язана з діяльністю цих священнослужителів, виникла у 2003р., коли вони виступили проти призначення Ватиканом на посаду екзарха Греко-Католицької Церкви в Чехії словака Ладислава Гучку. 13 червня 2004 р. X Генеральна капітула (колегія керіних осіб Василіанського ордену) прийняла рішення про ліквідацію Чеської делегатури.

Приїхавши в Україну, ці особи поселилися спочатку у василіанському монастирі, а потім у приватному помешканні в селі Підгірці Бродівського району Львівської області, отримавши дозвіл на перебування, який для кожного із них не виходив за межі 2005 р. Найактивніший у цій групі є Антонін Догнал, 1946 р. народження, священник, висвячений у Римо-Католицькій Церкві, довголітній настоятель сільської парафії біля чеського міста Оломоуц. У цій парафії А. Догнал служив до 1991 р. У той період він ознайомився з харизматичним рухом, пережив, за його словами, „нове відкриття до Святого Духа” і „нове зречення, яке пов'язане з покіненням гріха”. Відтак, він став практикувати харизматичну молитву в молитовних групах. Там А.Догнал пройшов всі ступені харизматичної ініціації, здобуваючи дари пророцтва, мовлення мовами і розрізнення духів. Серед учасників харизматичних зібрань були брати Шпіржаки, один з них - Річард належить нині до підгорецької групи. Вони визнали о.Догнала як харизматичного пророка.

З часом о.Догнал змінив своє ставлення до реформ II Ватиканського собору. Приводом для переоцінки цього Собору стало введення в католицьких семінаріях і університетах новітніх методів викладання (так званої ІКТ - історично-критичної теології - академічного підходу до богословських питань, який підключає розум до

осмислення Святого Письма та інших текстів церковної традиції), поширення позитивного ставлення до нехристиянських релігій та спроб зближення між ними та християнством. Належачи до післясоборного харизматичного руху, о. Догнал позиціонував себе „консервативним" католиком. Імовірно, що ситуація післясоборних експериментів у Римо-Католицькій Церкві підштовхнула римо-католика Антоніна Догнала до стабільніших Церков християнського Сходу. Про те, чим приваблював до себе о. Догнала Схід, можна дізнатися з його книжки „Епиклеза. Святий Дух у візантійській традиції". Догналу імponує харизматичність прикликання Святого Духа (епіклеза) під час освячення літургійних дарів. Схід також вабить його постатями „духоносних" (харизматичних) старців, вихідців з монашества. Таке монашество стало його ідеалом. Заради наближення до цього ідеалу о.Догнал разом з декількома однодумцями зголошується до новіціату Словацької Греко-Католицької провінції ЧСБВ.

Під час новіціату в польському Венгожові настоятелі помічають, що харизматична духовність отця Догнала, братів Шпіржиків та інших розходиться з василіанською духовністю, оскільки ці новики своїм окремешнім практикам надають перевагу над спільним монашим правилом. Тому 1997 р. всіх новиків Словацької провінції ЧСБВ відсилають до Дрієнова у Словаччині, а у 1998 р. взагалі ліквідовано харизматичну спільноту в ЧСБВ.

Разом з намаганням провести „реформу" ЧСБВ на ґрунті власного розуміння догналівці з 1999 р. намагаються зреформувати Греко-Католицьку Церкву в Чехословаччині, очоливши її: о. Догнала висувують кандидатом на єпископа-помічника Пряшівського (Словаччина), а одного із Шпіржиків - на майбутнього екзарха Празького. У Чехії, до якої згодом переводять отців, до їхньої групи приєднується Роберт Обергаузер і Маркіян Гіток. Таким чином збираються майбутні „підгорецькі отці".

Як уже зазначалося, після гучного скандалу у 2003 р., коли догналівці не допустили до єпископської хіротонії у Празькій катедрі нового греко-католицького екзарха словака Л. Гучка, їх виганяють з Чехії. Тоді вони приїжджають в Україну на запрошення УГКЦ. Як бачимо, по суті, в цьому і була помилка керівництва УГКЦ, зокрема українських василіан, які, образно говорячи, на свою голову висипали гаряче вугілля або, по-іншому сказати, випустили джина із пляшки на терени Києво-Галицької митрополії УГКЦ.

Поселившись у стінах Підгорецького василіанського монастиря, приїжджі гості розпочали „український етап харизматичної онови", маючи відпрацьовану програму діяльності із залученню мирян у „харизматичну онову" шляхом реколекцій, описаних у їхньому виданні „Сім тижнів методики для аніматорів харизматичного руху". У такому ж дусі планувалося зреформувати ЧСБВ в Україні, повернути до „реформи" жіночі монастирі, а згодом і всю УГКЦ через входження до її єпископату.

Багаторічна участь в харизматичному русі привела Догнала і його послідовників, що прибули в Україну, до твердого переконання, що „без Святого Духа немає християнства, немає Церкви". Харизматично-покаянну молитву вони

практикували кілька разів на день - о 9.00, 12.00 та 15.00 і у „святу годину” - з 20.00 до 21.00 Набувши певності, що вже охрещені Святим духом і „прийняли Христа у свої серця”, вони вирішили, що мають виконати особлику апостольську і пророчу місію: протидіяти „іншому духу” в Церкві, ознаками якого є дух світу, ІКТ, релігійний синкретизм в рухах Нью-Ейдж і масонський рух. Детально кожен ознаку „іншого духа” вони описали в книжці „Чотири слова з України”. На думку „підгорецьких отців”, однією з причин внесення „іншого духа” в Церкву став II Ватиканський собор, у документах якого „немає життя”, оскільки, „відкрившись духу ІКТ і пошані до чужих релігій, Церква виганяє Святого Духа”. До речі, всі попередні опозиційні групи (покутники, лефевристично-ковпаківці) в такому чи іншому вигляді поширювали фанатичний негативізм з приводу „аджорнаменту” - шляху відкритості до сучасного світу і оновлення Католицької Церкви в дусі II Ватиканського собору (1962-1965 рр.).

Підгорецьке угруповання Догнала склало план „покаяння і духовного пробудження Церкви”, який, за їхнім задумом, мав оголосити Папа Бенедикт XVI першого січня 2008р. Коли у 2006р. провід ЧСВВ відмовляє їм у створенні окремого монастиря і в тому, щоб вони очолили процес богословської формації в Брюховецькій семінарії ЧССВ, спалахує конфлікт. Підгорецькі отці-харизматики звинувачують провід ЧССВ і окремих ватиканських достойників начолі з Держсекретарем А.Содано у „вбивстві всього живого в Церкві” у розповсюдженому ними „Проспекті внутрішньої реформи Церкви”.

Не отримуючи належної протидії, угруповання Догнала активно стало поширювати ідею „Харизматичної онови у Святому Дусі” через реколекції як у Підгірцях, так і в багатьох парафіях і монастирях. Одним з результатів їхніх реколекцій було рішення сестер-василіанок монастиря святого Іллі в Брюховичах відокремитися від проводу ЧССВ і оформитися в контемплятивний монастир папського права. Не чекаючи на рішення Римської конгрегації, сестри-василіанки на початку 2008 р. запросили на візитацію підгорецьких отців, а римського візитатора о. Г.Морані, попри декларацію свого „папського права”, 5 лютого 2008 р. до свого монастиря не впустили.

Крім „харизматичної онови” мирян і чернецтва УГКЦ, підгорецькі отці взялися за „обнову” єпископату і створення паралельної структури єпископів. На відміну від діючих єпархіальних єпископів УГКЦ, харизматичний „апостольський і пророчий уряд” паралельної структури мав би провести реформу УГКЦ через вигнання з неї „духа антихриста”. Ці міркування спричинили пошук „підгорецькими отцями” єпископської хіротонії. Але для досягнення цієї мети їм потрібно було скомпроментувати діючу колегію єпископів УГКЦ і насамперед верховного архієпископа Києво-Галицького кардинала Любомира (Гузара). „Дії антихриста” ними вбачаються у тому, що „вороги Церкви підспудно провели Любомира Гузара на голову УГКЦ і таким чином відбулася узурпація Верховного Архієпископства у 1966 р.”. Відтоді Любомир Гузар нібито під „сповідною чисткою обряду” робить „схизматичні заяви” про об'єднання з православними. Вважаючи це „схизмою”, вони вимагають заборонити називати вірних в Літургії православними. Прагнучи

реалізувати дискусію навколо поняття „православний” „правовірні підгорецькі отці” (зауважимо при цьому, що термін „правовірний” тісно ідентифікується з поняттям „православний”) написали „петицію ідентичності й правовірності Святійшому Отцю”, в якій звинувачують Любомира Гузара в тому, що він „здійснює політику Московського патріархату... розчинити УГКЦ у Московській Православній Церкві”, а тому папа повинен на його місце вибрати „особу, яка має правовірний і моральний характер”. Звинувачуючи главу УГКЦ, „правовірні підгорецькі отці” посилаються на східну традицію, в якій „монахи мають повинність совісті нагадувати помилки єпископам”.

Зрештою, спроба дискредитації глави УГКЦ Любомира Гузара вилася у приписування йому „восьми єресей”, а саме: висловлювання наклепницьких поглядів щодо непогрішності і примату Папи; затемнення протилежними і двозначними твердженнями сутності влади Римського папи як спадкоємця апостола Петра; оцінювання Берестейської унії 1596 р. як „помилки і зла в Церкві”; порушення християнської віри гностичним поглядом на невідомі духовні енергії, які ототожнюються з якимись радіохвилями; що він практично не вірить у вічну погибель(пекло); займається віщуванням за допомогою маятника і не вважає за гріх проти першої Божої Заповіді; що Гузар дозволяє гомосексуальне співжиття і не вважає це за гріх; ставить під сумнів божество Ісуса Христа та дівочтво Пресвятої Богородиці. Ця „єресіада” була сформульована на підставі книги А. Аржаковського „Бесіди з Блаженнішим Л. Гузаром. До постконфесійного християнства”, виданій видавництвом Українського католицького університету в 2006 р.

Ознайомлення з цією книгою дає можливість навіть прискіпливому читачеві оцінити виважені, мудрі, зрозумілі простій людині судження Любомира Гузара як богослова, глави Церкви, переконаного християнина, який намагається донести своєму співрозмовнику, автору книги, і її читачам сутність іноді складних для людського розуміння богословських, еклезіальних, догматичних понять і категорій.

IV. Від відлучення до творення власної церкви. 31 березня 2005 року рішенням Генеральної капітули Василіанського чину (ЧСВВ) Ілля Догнал, Методій Шпіржик та Маркіян Гітюк були видалені з чину „через непослух і впертість, згіршення та непорозуміння в чині та цілій Церкві”. Це рішення підтвердив 4 травня 2009 року Найвищий трибунал Католицької Церкви - Апостольська Сигнатура. 29 серпня 2008 року Колегіальний трибунал Верховного Архієпископа УГКЦ виніс Іллі Догналу, Методію Шпіржику, Маркіяну Гітюку та священнику Роберту Обергаузеру кару великої екскомуніки, відлучивши їх від Церкви та заборонивши виконання священнодійства.

На звернення зазначених осіб після їх відлучення від Церкви до Найвищого Трибуналу з проханням „втрутитися у справу злочинного насилля над справедливістю в процесі карного провадження, який було розпочато тому, що ми публічно викрили єретичне вчення кардинала Л. Гузара (верховного Архієпископа Української Греко-Католицької Церкви, УГКЦ) та інші злочини всередині УГКЦ, за які він є повністю відповідальний”, отримана чітка відповідь з Риму: „Розглянувши Ваші звернення до Святійшого Отця та до Трибуналу

Верховного Архієпископа, додані до Вашого листа, Апостольська Сигнатура не знаходить жодних причин для того, щоб також втручатися у цю справу”.

Видалення з василіанського чину (ЧСВВ) і відлучення від Церкви не зупинило діяльності „підгорецьких отців”. Вони ще з більшим запалом і динамізмом почали новий раунд боротьби з Главою та єпископатом діючої УГКЦ. Зі свого боку, як уже „висвячені єпископи”, вони формують „правовірний Синод” і створюють „Правовірну Українську Греко-католицьку Церкву”. Як виключені (екскомуніковані) особи з Церкви, вони не припиняють своєї харизматичної діяльності, здійснюють свої функції „апостольських і пророчих єпископів” і виголошують масову екскомуніку: на Главу УГКЦ Любомира Гузара (15 червня 2008 р.) за те, що не допустив в Україну всю чеську харизматичну делегатуру; на Синод єпископів УГКЦ – за те, що не відступив від Глави Церкви; на префекта Конгрегації Східних Церков – за те, що підтримав їх відлучення; на префекта Римської Апостольської Сигнатури – Найвищого Трибуналу Католицької Церкви – за те, що залишив відлучення в силі; на всіх деканів УГКЦ – за те, що не визнали над собою їхньої юрисдикції; на протоархимандрита ЧСВВ – за те, що видалив їх з Чехії у 2003 року; на екзарха Кошицького – за те, що видалив о. Догнала і його прихильників зі Словаччини у 2004 р.; а останнім часом – на весь римо-католицький єпископат Чехії, Німеччини і навіть Індії, на всіх урядників Римської курії.

З цього приводу варто процитувати протоієрея Ореста Фредіни, пароха парафії Різдва Пресвятої Богородиці УГКЦ у Львові: „З найновіших ваших публікацій я дізнався, що ви „наклали анафему” не лише на весь наш єпископат, а також на 44 працівників папських декастерій, 228 католицьких єпископів Індії, інших 395 католицьких єпископів, 14 генеральних настоятелів, 7 керівників Фоколяре та 5 священників. Бачу, що для досягнення рекорду Гінеса за кількістю проголошених анафем вам замало кардиналів і єпископів, отож тепер ви взяли за священників. Ваша завзятість нагадує мені попередніх ненависників нашої Церкви та народу”.

Верховний архієпископ Києво-Галицький у листі Голові Державного комітету України у справах національностей та релігій від 4 червня 2009 року повідомив, що іноземні громадяни – колишні монахи Підгорецького монастиря Чину Святого Василя Великого (ЧСВВ) Ілля А. Догнал та Методій Р. та колишній священник Роберт Оберхаузер, а також ієромонах Гіпок Василь Степанович, громадянин України, визнані Верховним Трибуналом Верховного архієпископа УГКЦ винними у вчиненні церковних злочинів і піддані карі великої екскомуніки – вилучення їх з літургійного спілкування у всій Католицькій Церкві. Цей вирок був підтверджений листом Апостольської Сигнатури (Найвищого трибуналу Католицької Церкви) від 7 жовтня 2008 р.

Названі особи, як зазначає в цьому листі Голова УГКЦ Любомир Гузар, „самочинно, без рішення Синоду Єпископів УГКЦ та благословіння на те Римської Апостольської Столиці, як цього вимагає чинне церковне право Католицької Церкви, проголосили себе єпископами Української Греко-

Католицької Церкви, тим самим грубо порушили внутрішні настанови Церкви – норми Канонічного права”.

Голова УГКЦ одночасно повідомляв, що зазначені особи, незважаючи на їх виключення із літургійного спілкування, „продовжують на теренах України свою деструктивну для Церкви і держави діяльність, вносячи розбрат серед наших громадян, сіючи релігійну ворожнечу та здійснюючи спроби захоплення храмів та установ Української Греко-Католицької Церкви”. Звертаючись до Державного комітету України у справах національностей і релігій, Л.Гузар як Голова УГКЦ з метою недопущення подальшої ескалації виниклої конфліктної ситуації та ворожнечі між громадянами на релігійному ґрунті, просив „не допустити державної реєстрації цього антицерковного угруповання як релігійної організації”.

Харизматичні „підгорецькі отці” вже в ранзі „нововисвячених єпископів” (де, коли, ким – це поки що ними тримається в таємниці) і членів „Синоду Правовірної Української Греко-Католицької Церкви”, побачивши, що до них не приєднується жоден єпископ, декан чи священник діючої УГКЦ, заходилися з 2009 р. створювати власну церкву. Першим кроком у її створенні став вихід із юрисдикції УГКЦ монахинь Брюховецького монастиря Святого Іллі (19 грудня 2008 р). У листі до Президента України вони обґрунтовують можливість такої церкви: „В Україні є три православні церкви. Тут можуть бути і дві греко-католицькі”. Отже, погана ситуація в православних є прикладом для створення поганої ситуації в греко-католиків. З лютого 2009 р. вже як єпископи, група Догнала починає домагатися державної реєстрації для паралельної до діючої УГКЦ структури – УПГКЦ („Української Правовірної греко-католицької Церкви”)

У прес-релізі „Протест проти незаконної відмови в реєстрації УПГКЦ Державним комітетом України у справах національностей і релігій”, поданому від „Української Правовірної Греко-католицької Церкви”, зокрема зазначається: „Глава УГКЦ кардинал Л.Гузар разом з іншими ієрархами Католицької Церкви просуває ліберальну науку, не згідну з Євангелієм і Традицією Католицької Церкви... Шість років закликів до покаяння показали лише закоренілість в ересях та ворожий супротив УГКЦ. Щоб зберегти в чесноті католицьку віру, 9 єпископів УГКЦ 2008р. створили „Правовірний Синод єпископів” і повідомили про це Святійшого Отця Бенедикта XVI. Єретична ієрархія начолі з Л.Гузаром через інтриги та очернення намагаються ліквідувати правовірний синод... Щоб захиститися від переслідування єретичної ієрархії Л. Гузара..., правовірний синод УГКЦ 11 серпня 2009р. заснував адміністративно нове релігійне об'єднання традиційної греко-католицької Церкви під назвою Українська Правовірна Греко-Католицька Церква (УПГКЦ). УПГКЦ покликана зберегти віру і традиції католицької церкви. Головою нової Церкви став владика Кир Михайло Осідач, секретарем УПГКЦ – владика Маркіян Василь Гітюк, ЧСВВ”.

Далі у прес-релізі повідомлялося, що відмова Державного комітету України у справах національностей і релігій зареєструвати їхнє релігійне об'єднання як УПГКЦ викликала необхідність провести мирну молитовну демонстрацію перед спорудою Верховної Ради в Києві, яка відбудеться 25 листопада 2009р. від 9.00 до

18.00, у якій братимуть участь єпископи, священники, монахи та монахині УПГКЦ. Ця ж акція мала продовжуватися 26 і 27 листопада 2009 р.

Усім священикам УГКЦ ще раніше вони дали остаточний термін – до 14 вересня 2009 р. оприлюднити „визначення віри”, складене в Підгірцях, повідомивши про це Папу, а також Синод УПГКЦ”. Після цього терміну священники, які так не зроблять, будуть вважатися „апостатами” (відступниками від віри). „Апостольською і пророчою владою, – заявляють вони, – ми зв'язуємо сумління кожного католика, що не сміє слухати єпископа чи священника-апостата”. Римському папі Бенедикту XVI також ставиться ультиматум: „Якщо Папа Бенедикт XVI не відкине ІКТ і фальшивої поваги до поганських релігій, немає сенсу приймати його авторитет як охоронця правд віри і моралі”. Вітаючи Московського Патріарха Кирила з обранням, угруповання Догнала пропонувало йому приєднатися до їхньої оцінки папства: „Якщо Папа не виконає ці дві умови (заборону ІКТ і відмову від пошани до інших релігій), тоді по праву скажете: „Для чого Церкві папство?” Отже, „нововисвячені єпископи” так званої „Правовірної Української Греко-католицької Церкви” ставлять під сумнів правдивість і Папи, і папства, у вірності яких клялися. Вони вже посмертно відлучили від Церкви Папу Івана Павла II: „За публічну молитву зі слугами царства темряви і за велике згіршення в цілій Церкві є екскомунікованим”.

Який же вихід бачать підгірцівські „єпископи” в ситуації, коли, як вони заявляють, „Католицька Церква перестала бути католицькою”? У православ'ї! „Само по собі за певних умов об'єднання (з якоюсь православною Церквою) було б позитивним”, – запевнюють своїх прибічників харизматичні підгорецькі „пророки і апостоли”, – для нас є виходом з'єднатися навіть з Московським чи Константинопольським патріархатом, якщо б один чи другий визнав примат Римського єпископа екс-катедра”. Проте у світлі їх останніх висловлювань вже й визнання примату Папи з боку РПЦ не потрібне. Бо, як вважають вони, у православ'ї і тепер більше правдивості, ніж у католицизмі: „Православна Церква без Петра є правдивіша, ніж Західна Церква з Петром”. Водночас їх бентежить мовчання понтифіка Бенедикта XVI, який жодного разу їх не послухав і жодними словом їм не відповів: „Ваше мовчання, – погрожують вони, – буде розцінюватися як згода і співучасть у злочині проти Христа, Євангеліє і папства”.

Позицію Апостольської Столиці у справі „синаду єпископів української правдивої греко-католицької церкви” висловив папський представник, Апостольський нунцій в Україні Архієпископ Іван Юркович в офіційному листі до голови Державного Комітету України у справах національностей і релігій від 14 червня 2010 р. Він виклав таку „позицію Католицької Церкви у цій справі”:

1. Як Вам відомо, мова йде про осіб, які завдали великої шкоди Католицькій Церкві як в країні їхнього походження, так і в Україні.
2. Своїми образливими та позбавленими будь-якої поваги заявами, ці особи завдали значних моральних збитків ієрархам Католицької Церкви.
3. Зважаючи на поведінку так званих „підгорецьких отців”, компетентні відомства Святого Престолу наразі розглядають дану справу щодо

канонічності їхніх дій. Щойно Апостольська Нунціатура матиме результати цього процесу, ми відразу поінформуємо з цього приводу Державний комітет України у справах національностей і релігій.

Щодо звернень до Державного Комітету України у справах національностей і релігій з проханням про реєстрацію статуту „Правовірної греко-католицької Церкви”, то, як зазначив нунцій, „Апостольська Нунціатура вважає, що не можна ухвалювати будь-якого рішення щодо згаданих осіб, доки не стане відоме остаточне рішення Католицької Церкви, зважаючи на той факт, що ці особи продовжують наполегливо себе проголошувати як „греко-католицька церква”, використовуючи ім'я, яке належить вже існуючій історичній та канонічній Церкві України”.

V. Висновки. 1. Харизматичний рух в Католицькій Церкві ініційований консервативними силами, які почали втрачати свої позиції і авторитет після II Ватиканського собору (1962-1965рр.), з метою протидії соборному духові аджорнаменто (оновлення і осучаснення Католицької Церкви, наближення її до вирішення актуальних проблем світу й людини; модернізація ідейного арсеналу, культу, літургії, осучаснення теології, пом'якшення доктрин, які до цього часу різко протиставляли католицизм іншим християнським і нехристиянським релігіям). Проте в такі переломні періоди Церква завжди потребувала чуда (мироточення ікон і мощей, з'явлення образів святих і Богородиці, зцілення тощо), щоб долати релігійну байдужість, оживляти затухаючу віру, відновлювати і посилювати вплив на віруючих. Харизматія повинна була стати найдійовішим засобом у цьому напрямі.

2. Розуміючи можливість виникнення небезпеки з боку харизматичного руху для церковної ортодоксії й авторитету духовенства та ієрархії, керівництво Католицької Церкви з самого початку виникнення і швидкого поширення харизматичного руху намагалося тримати його під своїм контролем, управляти ним, скеровуючи у потрібне для Церкви русло. Для цього створювалася розгалужена адміністративна структура „опіки” (комунікації, координації, консультації) з метою адміністрування цим рухом – від низових його ланок до міжнародних установ. Проте реакція харизматів на таку жорстку „опіку” не була однозначною. У багатьох країнах харизматичний рух почав показувати своє жало „двосічного меча”: відмежування від духовенства та ієрархії, перехід від заданих стандартів католицького харизматизму до п'ятидесятницького його різновиду. Виявилася й інша негативна особливість харизматії: в результаті довготривалих молитовних реколекцій, виснажливих „зустрічей в малих групах” у багатьох випадках фіксуються експресивно-емоційні зриви, важкі нервово-психологічні розлади.

3. Харизматичний рух в Україну привнесено ззовні: до Римо-Католицької Церкви – з Польщі представниками деяких латинських чернечих орденів; до Української Греко-Католицької Церкви – після приїзду у 2004 р. вилучених з Чеської делегатури ЧСВВ групи монахів, які були прийняті керівництвом УГКЦ і українським чином василіан та розселені в Підгорецькому монастирі. Звідси назва

харизматичних пришельців – „отці-василіани з Підгірців” (ОВзП). З самого початку запровадження ними харизматичної практики у василіанських (переважно жіночих) монастирях і окремих парафіях, ОВзП набули визнання фаворизованої групи у василіанському монашому середовищі й серед екзальтованих вірян УГКЦ.

4. Очолювані найбільш досвідченим харизматиком Антоніном Догналом (звідси назва „догналівське угруповання”, поширене в офіційних заявах УГКЦ) ОВзП свою харизматичну діяльність характеризували не інакше як „Онова у Святому Дусі”, „влив Святого Духа” з метою „реформування” УГКЦ. Спочатку це спокійно сприймалося окремими ієрархами і духовенством УГКЦ, які не догледіли в харизматичних реколекціях ОвзП загрози для Церкви. Очевидно, в УГКЦ проігнорували той факт, що прийняті в Україні харизмати були виключені із Чеської делегатури ЧСВВ і вислані з Чехії як особи бунтівливі, амбітні і кар’єристи, які прагнули стати єпископами, очолити церковні структури – єпархію і екзархат Греко-Католицької Церкви в Чехії й Словаччині. Цю ж мету вони поставили перед собою, оселившись в Україні, – досягнення будь-яким чином влади в Церкві.

5. Привнесена ОВзП в УГКЦ „харизматична онова” не стала б такою болісною і агресивною, коли б не було відповідного ґрунту для неї. Існують задовлені проблеми ідентичності УГКЦ, новітні кризові феномени, зокрема такі „антоніми”, як „василіани-редемптористи”, „прозахідні” – „просхідні” течії; діаспорний – катакомбний клір; репресовані „мученики віри” – „перебіжчики”, які в скрутних умовах перейшли як колишні греко-католики до православних, а згодом повернулися в УГКЦ; постійні сектанські розкольницькі утворення – покутники, лефевристи-ковпаківці тощо. УГКЦ як церква уніоністичного походження постійно відчувала свою меншовартість з боку польського католицизму і російського (та й українського) православ’я. Баламандські домовленості ще більше принизили церковну вартість унії, спрацювали на задоволення прагнень Московського і Константинопольського патріархатів із запровадження стандартів регулюючих життєдіяльність східних греко-католицьких церков на „канонічних православних територіях”.

6. На богословському рівні і серед окремих груп вірян періодично виникають дискусії про так звану католицьку ідентичність УГКЦ. Постійно лунають пропозиції вилучити з назви Церкви, як іронічно говорять, „оте недоречне „греко-”. По суті, йдеться про прийняття винятково католицької ідентичності, що має відтворитися у самій назві – „Українська Католицька Церква”, яка фігурує у діаспорному її бутті. Забуття або ігнорування православних витоків її сутності у вірі, обрядовості, традиції, вилучення з літургії назви греко-католиків як православних – один із напрямків „реформи УГКЦ”, нав’язаної ОВзП. Саме вони таврують ідентифікацію греко-католиків в Україні як православних по вірі „єрессю” і духом „антихриста” і вимагають заборони називати в Літургії вірян УГКЦ „православними”. Дискусія навколо ідентичності УГКЦ і спроби надати нове найменування цій Церкві останнім часом точаться не тільки на приватно-дискусійному рівні, а й виносяться на обговорення Синоду єпископів УГКЦ.

Відтак, курс на витіснення традиційного ототожнення УГКЦ як Церкви православного коріння (який, до речі не сприймається Главою УГКЦ Любомиром Гузаром і більшістю єпископів) – це справжня загроза її ідентичності, яка має на меті вирити яругу для єднання (а не злиття) греко-католиків і православних в Україні як братів по вірі.

7. Харизматичне угруповання ОВЗП неоднозначно сприймали деякі єпископи, частина духовенства і вірних УГКЦ. Динамізм харизматичних ініціаторів „Онови Церкви у Святому Дусі” приваблює до їхніх харизматичних реколекцій немало вірян, особливо молодих. Популярність „підгорецьких отців” пояснюється тим, що „вони вміють промовляти до людей”, оскільки виходять за межі традиційно-прісної номінативної практики богослужінь, пропонують „вилитом Святого Духа” досягти не лише духовного і морального, а й фізичного і психічного оновлення та оздоровлення. І це імponує частині віруючих, які болісно переживають не простий процес виходу із жахливої драми ХХст. – політичної, соціальної, церковної, моральної. Травмоване населення звертається до тих, що „несуть харизматичну онову”. Соціальна, морально-етична ситуація, яка склалася в умовах перебування значної кількості українців з Галичини у закордонному заробітчанстві, яке часто спричинює довготривале розлучення чоловіків і жінок, батьків і дітей, викликає кризу сім’ї та інші вияви людської драми, – саме ці фактори сприяли пошуку „харизматичного лікування”.

8. Харизматична група ОВЗП після так званої „великої екскомуніки”, тобто вилучення їх із василіанського чину, стала ще більше екстремістською, добиваючись досягнення поставлених цілей – „реформування” УГКЦ і набуття владних позицій в Синоді єпископів. Зазнавши невдачі на цьому відтинку своєї харизматичної діяльності, вони взялися створювати свій „Синод Української Правовірної Греко-католицької Церкви”, до складу якого увійшли ОВЗП як „висвячені єпископи” і деякі поки що не оголошені особи (де, коли, ким відбулося це „висвячення” тримається в таємниці з натяком на те, що про це повідомлено папу Бенедикта XVI). Одночасно робляться наполегливі спроби зареєструвати „Статут УПГКЦ” у Державному комітеті України в справах національностей і релігій. Ці акції супроводжуються звинуваченням Голови УГКЦ Любомира Гузара як „носія єретичних вчень”. Харизматичні лідери вже „правовірної” УГКЦ сподіваються на сатисфакцію своїх діянь у Ватикані. Їхнє несприйняття „духу аджорнаменто” II Ватиканського Собору, негативне ставлення до соборних реформ і документів, зокрема нового курсу Католицької Церкви в оцінюванні нехристиянських релігій, а також категоричне таврування уведеної в католицьких семінаріях історично-критичної теології (ІТК) якоюсь мірою характерне для нинішньої консервативної частини Католицької Церкви. Неоднозначно ставиться і нинішній понтифік Бенедикт XVI до літургійних, доктринальних, еклезіальних реформ II Ватиканського собору, намагаючись по-новому їх осмислити, а по суті - вихолостити із них прогресивний дух соборного аджонаменто. Апостольська Столиця поки що не сказала свого слова саме про харизматичне діяння ОВЗП і не поспішає охарактеризувати зухвалі їхні випадки проти Голови УГКЦ Любомира

Гузара та звинувачення його у ересях. Ця справа знаходиться на початковій стадії вивчення у ватиканських дикастеріях.

9. У дієцезіях Римо-Католицької Церкви в Україні харизматичний рух є підконтрольним. Він не набув такого негативного, визивного спрямування щодо ієрархії і духовенства цієї Церкви, як в УГКЦ. Після початкового розквіту на початку 90-х років минулого століття цей рух в римо-католицьких дієцезіях і парафіях поступово спадає і набуває консервативного мирного і спокійного віяння „Святого Духа”, не виходячи за рамки церковних канонів і літургійної практики. Скептичне і навіть іронічне ставлення римо-католицьких єпископів до екзальтованих виявів харизматиї, неадекватних для дозволених Церквою норм канонічної ідентичності вірян-католиків стало перепорою на шляху виникнення харизматичних негативів. Хоча на особистому рівні є випадки харизматичних збочень і експресивно-емоційних зривів після довготривалих „зустрічей у малих групах” та харизматичних реколекцій. Зрештою, харизматичний рух у римо-католицьких парафіях набув формації „школи християнського життя та євангелізації”, нейтралізуючи його екстремістські вияви створенням „елітних груп” мирян, які діють у тісній співпраці з настоятелями у своїх парафіях.

10. Керівництво УГКЦ поки що не дало канонічної, еклезіальної оцінки харизматичному руху в цілому (поза інцидентом з ОВЗП). Та й ставлення до харизматичних ініціатив „підгорецьких отців” неоднозначне і доволі стримане в різних структурах і колах Церкви: серед ієрархії і духовенства, чернечого середовища, церковних, освітніх і видавничих структур. Можна почути і такі судження досить авторитетних в УГКЦ осіб на кшталт: „образ ОВЗП має багато відтінків – світлих і чорних”, „зверхне ставлення підгорецьких отців до авторитетних церковних документів (йдеться зокрема про соборну декларацію „Про ставлення до нехристиянських релігій”. – П.Я) та безапеляційний тон їхніх тверджень затьмарюють радість від їхньої проповіді, від їхнього вкладу у викорінення забобонів, магії та поверховості у християнстві”. Негативи від харизматичної прагматики ОВЗП іноді поблажливо характеризуються їхньою „пастирською невторопністю”, яка, поряд із захопленням, викликає осуд: „отці індоктринують людей”; „нав'язують їм своє, а не євангельське розуміння спасіння”; „вони витворюють чорно-білу картину світу”. Зрештою, ситуація навколо ОВЗП для декого нагадує „динаміку розвитку Церкви в часи Реформації і Контрреформації”, коли, „хоч як далеко відхилилася позиція протестантів від католицької доктрини, все ж їхня ініціатива привела до позитивних змін в Католицькій Церкві”.

У будь-якому разі феномен ОВЗП – це вияв кризи в УГКЦ, це – розкол, який „шматує церковне тіло” і дезорієнтує вірних цієї Церкви. Цей феномен вимагає системного і всебічного наукового вивчення і водночас вникливого розпізнання його витоків, еволюції і наслідків з боку самої Церкви.

Використані матеріали:

1. F.Sullivan. Charyzmaty i Odnowa Charuzmatyczna. - Warszawa, 1986.

2. J.Egan Uczestnictwo w grupowym treningu psychologicznym i rozwoju interpersonalny. –Warschawa, 1986.
3. Катехизація після євангелізаційних реколекцій (РЕО). – Івано-Франківськ, 2007.
4. Відродження у Святому Дусі // e-mail: antoni @kr.km.ua.
5. Прохання. Блаженнішому Патріархови Української Греко-Католицької Церкви Любомиру Гузарови. – Івано-Франківськ. – 17.11. 2004 р.Б.
6. Народження руху харизматичного оновлення в Католицькій церкві. – Переклав з польського і опрацював о. Олег Максималюк, духовний провідник харизматичного руху в Івано-Франківській єпархії.
7. Постанова Установчої конференції Української Греко-Католицької Сервісної комісії Онови в Святому Дусі.
8. Дідула Петро. Між визнанням і поневір'ям – один крок і ціла вічність. Справа отців-василіян ліквідованої Чеської делегатури ЧСВВ.
9. Відкритий лист так званим монахам підгірського монастиря ЧСВВ та всім людям доброї волі.
10. Вироки Колегіального Трибуналу апеляційного ступеня судочинства у карному процесі КС 03/08 священика Маркіяна В.Гітюка (ЧСВВ), священика Самуїла Роберта Обергаузера, священика Методія Р.Шпіржика (ЧСВВ), священика Іллі А.Догнала (ЧСВВ). – 29 серпня 2008 р.
11. Офіційне повідомлення Найвищого Трибуналу Апостольської Сигнатури про підтвердження Апостольським Престолом – Конгрегацією для Східних Церков видалення із Василіянського Чину священиків Шелепко Василя, Шпіржика Юрія, Шпіржика Річарда, Гітюка Василя, Догнала Антоніна.
12. Прес-реліз Української Правовірної Греко-Католицької Церкви. Тема: Протест проти незаконної відмови реєстрації УПГКЦ Державним комітетом України у справах національностей і релігій.
13. Про тих, хто шмагує церковне тіло, або як угруповання Догнала намагається ввести в оману вірних УГКЦ, створивши секту. – Видання комісії УГКЦ у справах соціальної комунікації – Київ, 2009.